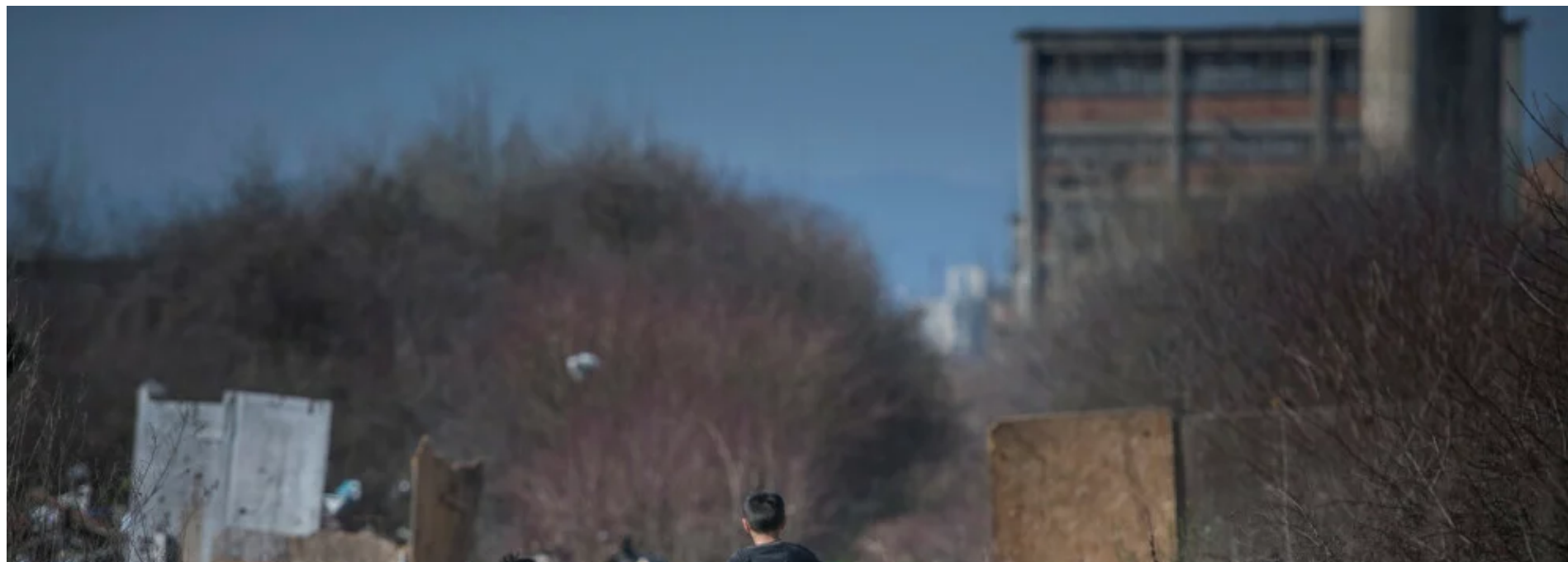

START S DEBELIM MINUSOM

Toj smo djeci svi pucali u noge odmah nakon poroda: "Prestravljeni tamnopusi dječacić nije primijetio moje suze..."

Piše **Saša Vejnović**, 25. kolovoza, 2023. @ 09:36

Ilustracija
Foto: Neja Markicevic/Cropix

Na prvu bi se moglo učiniti da je ovo priča o razjarenom stokilašu koji je podlegao odvratnim predrasudama i, zapravo ničim izazvan, nasmrt prestrašio malenog dječaka. Na drugu, zapravo je priča o ljudima koji startaju s debelim minusom.

Bio je to možda prvi toplinski val te godine, negdje na pragu lipnja. Dok sam izlazio iz auta i lijeno bacio pogled prema ulazu u zgradu, taman sam krajičkom oka **uhvatio siluetu poznatog plavokosog dječaka**, prvašića s prvog kata, kako utrčava u naš haustor. Za njim je jednakom brzinom dotrčao dječak slična uzrasta, možda koji centimetar viši. Nije ga tih nekoliko centimetara činilo drukčijim, možda čak ni odjeća na taj prvi pogled, pa ni školska torba. **Njegov je ten bio znatno tamniji**, kao i crna, kuštrava kosa. I on je brzo utrčao u naš ulaz.

Nabrzinu sam zbrojio dva i dva i **rezultat je bio jasan kao dan** – moj je maleni susjed u nevolji, iz nekog ga je razloga gotovo jednako maleni Rom pokušavao uhvatiti. Nije ga spriječilo ni to što je plavokosi prvašić utekao u svoj ulaz. Tko zna **što mu je sve spreman napraviti**.

Požurio sam, gotovo potrčao, da spasim stvar i spriječim to maltretiranje. Malo mi je laknulo dok sam otvarao vrata haustora jer sam ih vidio obojicu tu u hodniku, odmah do poštanskih sandučića. Bili su udaljeni jedan od drugog možda dva ili tri metra. Dobro je, pomislio sam, **stigao sam na vrijeme**.

Velike oči i još veći strah

Odmah s ulaza zagrmio sam na kuštravog dječaka upitavši ga onako muški, s puno decibela, što radi ovdje. I sad se sjećam tog pogleda. U njegovim velikim, tamnim očima vidio se ogroman strah. Logično, **pred njim stoji razjareni stokilaš**, u haustoru je, nema kamo pobjeći. A taj veliki, ljutiti čovjek gadno se namrštio, tko zna što je sve spreman učiniti.

PROČITAJTE I OVO

Nije mogao izustiti ni riječi. Samo me prestravljeno gledao. Srećom, progovorio je moj maleni susjed. Čim je iz njegovih usta potekla prva riječ, **shvatio sam da je i on jednako prestravljen.** "To je moj prijatelj iz razreda. Samo se igramo", rekao je bojažljivo uz lagano zamuckivanje.

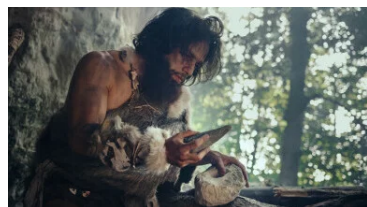
U tom se trenutku čitav svijet srušio na mene. Sjećam se da sam pokušao s nekoliko blagih i prijateljskih rečenica ublažiti svoj kretenski nastup, iako nisam ni slušao što izgovaram. Ni sad ne bih znao ponoviti. Ali jako dobro znam što mi je bilo u glavi.

Čudo od hlača

Igrom slučaja odrastao sam u dijelu Zagreba u kojem živi i dosta Roma. Tada ih nismo tako zvali, nismo ni znali da bismo trebali. **Zvali smo ih pogrdom izvedenicom** jer su tako govorili svi. S vremenom smo se bolje upoznali i sve ih češće zvali po imenu.

Jedna obitelj bila je vrlo bogata. Taj se dječak, nešto stariji od mene, znao hvaliti stvarima koje mi nikad nismo vidjeli. Jednom se tako hvalio nekakvim kariranim hlačama koje se ne mogu zgužvati.

PROČITAJTE I OVO

PRONAŠLI GA PLANINARI

Misteriozni čovjek vuk snimljen u šumi: "U ruci je držao koplje, bio je jako prljav i nije skidao pogled s nas"

Njegovi su bili vjerojatno jedni od bogatijih ljudi u naselju, bavili su se poslovima zbog kojih se gule dugogodišnje zatvorske kazne. Dok je odrastao, dječak je bio sve bahatiji, s vremenom je pred nama znao izvaditi i pištolj. Poginuo je u nekom obračunu o kojem se tada opširno pisalo u novinama.

Sirotinja i poštenje

Druga je obitelj živjela vrlo skromno u zgradi preko puta škole u podrumskom stanu. Bilo ih je puno, a najstariji je sin već kao tinejdžer praktički doveo i ženu. Vjerojatno su bili jedni od najsiromašnijih ljudi u naselju.

Njihov je otac, koji je prodavao sitnice poput lančića i katoličkih kalendara, ustrajao u tome da će njegova djeca završiti bar osnovnu školu, što u to vrijeme nije bio čest slučaj u romskoj populaciji. Nije im dopuštao da izostaju s nastave, a kako im je bio ogroman autoritet, nisu imali izbora. Bili su iznimno poštteni unatoč teškom, jako teškom životu.

Start s debelim minusom

U B razred išao je Rom koji nije bio ni iz bogate ni iz siromašne obitelji. Živjeli su desetak kilometara od našeg naselja, ali tamo školu ili nisu imali ili nije bilo dovoljno mjesta, pa je svako jutro putovao gradskim autobusom. Ne mogu se sjetiti baš nikoga u toj našoj malenoj školi tko je o njemu ikada rekao neku ružnu riječ.

PROČITAJTE I OVO

BORBA S PREDRASUDAMA

Sa 6 godina shvatila je da je drukčija, ali to je dugo skrivala od svih: "Opsovao mi je mater, ali nešto me drugo najviše zaboljelo"

Vrlo rano shvatio sam da su Romi, baš poput svih ostalih, ljudi s manama i vrlinama, sa snovima i planovima, ali koji startaju s debelim minusom. Kad plavokosa djevojčica uđe u trgovinu, nema toga tko joj neće pokušati pomoći. Tamnopusata djevojčica u trgovini sigurno želi nešto ukrasti. Plavokosi dječak na ulici sigurno se igra, tamnopusati vjerojatno prosi. O djeci svijetle puti brinu se i roditelji, i rodbina, i susjedi, i prodavačice, i.. ma svi. O malenim Romima koji nerijetko odrastaju getoizirani u nehumanim uvjetima gotovo nitko. Upravo im zbog toga, u pravilu, dajem bar jednu priliku više. To je najmanje što mogu učiniti, kad im već nisam drukčije pomogao.

stereotip i u dječjoj igri vidio nasilje? I, jos gore, ako sam ja tako reagirao, **sto im tek cine oni koji ih nikad nisu gledali kao sebi ravne ljude?**

Da, Romi nemaju jednaku šansu kao drugi. Toj smo djeci svi pucali u noge odmah nakon poroda. I zbog toga su Romi koji su postali uspješni i cijenjeni pripadnici našeg društva zapravo mnogo jači od svojih kolega u istoj profesiji. Zato oni moraju biti vidljivi i zbog svog naroda, ali i zbog svih nas. Oni moraju biti primjer da se može, **moraju biti uzor malenom tamnoputom školarcu da može postati sve što poželi.**

U ovom serijalu predstaviti ćemo upravo takve Rome, one koji su uspjeli u životu unatoč svim naljepnicama koje su od djetinjstva nosili. Pokušat ćemo otkriti koga su i što sve morali pobijediti da dođu do samog vrha. I čvrsto se nadamo da će pomoći svim malenim kuštravim prvašićima i svim stokilašima s odvratnim predrasudama.

** Tekst je objavljen u sklopu projekta poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije.*